

Raseborgs ungdomar
Raaseporin nuoret

FLYTTA HEMIFRÅN-GUIDE

Ida-Sofie Asplund

© *Ida-Sofie Asplund 2014*

Layout: Niklas Schönberg

Guiden har sammanställts i samband med informations- och rådgivningsprojektet Vinkki, som är en del av Raseborgs ungdomsbyrås verksamhet och finansierat av Utbildnings- och kulturministeriet.

Innehåll

Förord	4
Ordna bostad	6
Hurdan bostad?	6
Var leta?	6
Då du hittat bostad	9
Hyresavtal	9
Hyresgaranti	10
Betala hyran	10
Praktiska saker att fixa	12
Försäkring	12
Elavtal	12
Flyttanmälan	12
Nyinflyttad	14
Inspektera	14
Stöd	14
Brandvarnare	15
Boendekostnader	16
Vatten	16
Elektricitet	16
Internet	17
Försäkring	17
Övriga utgifter	17
Psykiska grejer	19
Blandade känslor	19
Inte ensam	20
Fritiden	21
Plats för egna anteckningar	23

Förord

Flytta hemifrån-guiden är en del av Raseborgs ungdomsbyrås informations- och rådgivningsprojekt Vinkki. Idén att sammanställa guiden väcktes då jag funderade kring hurdan information ungdomarna är i behov av. Jag diskuterade med några som jobbar på ungdomsbyrån och berättade om ett ”First aid” brev vi fick i gymnasiet. Brevet bestod av en minneslista över vad som är bra att tänka på då man flyttar hemifrån. Jag tyckte det här var väldigt bra, men lite bristfälligt, så jag valde att göra en guide som examensarbete till mina samhällspedagogstudier vid yrkeshögskolan Novia i Åbo.

Att flytta hemifrån är ett stort steg i utvecklingsprocessen till att bli en självständig vuxen och det är mycket att tänka på. I guiden har jag samlat praktiska saker som är viktiga att tänka på och också valt att lyfta fram känslor som kan väckas då du flyttar från barndomshemmet.

Jag skulle gärna själv haft en flytta hemifrån-guide då jag för några år sen flyttade hemifrån. Jag flyttade dessutom till en helt ny stad.

Ida-Sofie Asplund

Flytta hemifrån-guide

Att flytta hemifrån är ett stort steg mot självständighet, en väldigt viktig del i utvecklingsprocessen att bli vuxen. Ett eget hem betyder frihet, men också ansvar. Nu är det egna regler som gäller och det är heller ingen som säger åt dig att göra så eller så. Det betyder också att det är du som städar, lagar mat, tar hand om tvätten och betalar räkningarna.

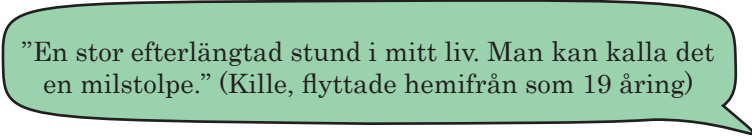
Ordna bostad

Det är viktigt att fundera på hurudan bostad du är ute efter. Det finns ju flera olika boendeformer, så som hyresbostad, egen bostad eller studentbostad. Att bo i en hyresbostad är ändå det vanligaste alternativet. Guiden handlar mest om det.

Hurdan bostad?

Det kan löna sig att fundera hurdan bostad du är i behov av före du börjar leta. Hur stor får hyran vara? I vilket skick bör lägenheten vara? Hur stor? Läget? Skall du flytta ihop med någon eller bo ensam? Allt det här har betydelse då du letar.

Börja leta i tid. Det kan vara svårt att hitta den bostad du verkligen vill ha. Det kan vara svårt att få den, även andra kan vara intresserade av just den bostaden. I slutet av sommaren, då många fått veta att de blivit antagna till någon skola, är det väldigt många som är på jakt efter lägenhet. Om det bara är möjligt kan det löna sig att leta under andra tider på året.

”En stor efterlängtdad stund i mitt liv. Man kan kalla det en milstolpe.” (Kille, flyttade hemifrån som 19 åring)

Var leta?

På **internet** är det smidigt att leta efter bostad. Där finns många lägenheter samlade på ett ställe och kategoriserade så det är lätt att gallra och endast ha kvar

det du är intresserad av. Till exempel på webbsidorna www.oikotie.fi och www.kuluttaja.etuovi.com är utbudet stort.

Många **tidningar** har sidor där man kan annonsera om bostäder, både om man hyr ut eller säljer eller själv vill hyra eller köpa. Ett sätt är att skicka in en annons, det är många som vill hyra ut sin lägenhet även om de inte gör reklam om det. Kom ihåg att det vanligen kostar att annonsera i tidningar.

Minneslista inför en visning:

- Klä dig som om du var på väg till en arbetsintervju. Prydligt utseende ger ett gott första intryck.
- Fyll i bostadsansökan noggrant. Lyft fram detaljer som t.ex. att lägenheten ligger nära din skola eller ditt jobb. Övertyga bostadsförmedlaren/ägaren om att just du skall få bo i lägenheten.
- Gör anteckningar om de bostäder du går och se på. På det sättet är det lättare att komma ihåg de bra och dåliga sidorna med de olika lägenheterna.
- Om det finns tid och möjlighet så diskutera med bostadsförmedlaren eller -ägaren om lägenheten. Då de kommer ihåg att de pratat med dig är det lättare att välja dig.
- Ifall du har möjlighet så lönar det sig att be föräldrarna garantera hyran. Det väcker förtroende hos hyresvärderna.

Källa: Timo Metsola på Vuokraturva i Hufvudstadsbladet 8/2012

Berätta åt **släkt och vänner** att du letar efter bostad, ju fler som känner till att du letar efter lägenhet och hjälper till desto bättre. Underskatta inte **djungeltrumman** och **sociala medier!**

Kolla också **anslagstavlor** på olika allmänna ställen, som exempelvis butiker, där kan finnas bostadsannonser. Varför inte skriva en egen annons och lägga upp den på anslagstavlor i till exempel butiker?

Då du hittat bostad

Då du hittat en bostad du är intresserad av är det viktigt att kolla vad du verkligen får. Vad allt ingår i hyran och skall du betala hyresgaranti? Kommer huset att renoveras under tiden du bor där och vad innebär det praktiskt? Undersök också bostaden noggrant, så du inte får obehagliga överraskningar då du flyttar in.

Hyresavtal

Det finns två sorters hyresavtal:

- Tidsbundet hyresavtal
- Tillsviadare gällande hyresavtal

Ett tidsbundet hyresavtal innebär, precis som namnet säger, att avtalet börjar och upphör ett visst datum. Hyresvärden och – gästen kommer överens om datumen. Det tidsbundna avtalet upphör automatiskt, utan uppsägning, på det bestämda datumet. Många tidsbundna avtal fortsätter ändå efter det bestämda datumet som ett tillsviadare gällande avtal, men kolla upp att det finns ett skriftligt avtal om detta. Varken hyresvärden eller – gästen kan säga upp ett tidsbundet avtal mitt i avtalsperioden. Ett tidsbundet hyresavtal är ett lämpligt alternativ då hyresgästen vet att han eller hon behöver bostaden endast en viss tid.

Ett tillsviadare gällande hyresavtal är i kraft tills hyresvärden eller – gästen säger upp det. Uppsägningstiden för ett tillsviadare gällande avtal är alltid en månad då hyresgästen säger upp avtalet. Uppsägningstiden för hyresvärden är tre månader om

hyresgästen bott mindre än ett år och sex månader om hyresgästen bott mer än ett år i bostaden. Ett tillsvidare gällande avtal är ett bra alternativ om du inte vet hur länge du kommer att bo i bostaden.

Hyresgaranti

Hyresvärden har rätt att kräva hyresgaranti. Hyresgaranti är en säkerhetsavgift, som hyresvärden tar pengar ifrån om du inte betalat hyran eller orsakat skador på bostaden. Den får vara högst summan av tre månaders hyror, men vanligtvis är den en eller två månaders hyra. Om du betalat hyran enligt överenskommelse och inte söndrat något eller misskött lägenheten, får du tillbaka den här avgiften då du flyttar ut. Hyresgarantin kan betalas på två olika sätt, antingen så att du betalar summan direkt åt hyresvärden eller så öppnar du ett hyresgarantikonto på banken. Att öppna ett konto på banken är nästan det smidigaste sättet och på så sätt placerar man också pengarna och får ränta för dem. Om du betalar hyresgarantin till hyresvärden kan det löna sig att be om ett kvitto.

Betala hyran

Kom överens om vilket datum i månaden du skall betala hyran och var noga med att vara punktlig då du betalar hyran. Om du får bostadsbidrag och/eller studiestöd från FPA kan det till exempel löna sig att fråga om du får betala hyran den femte, eftersom FPA betalar ut pengarna den fjärde varje månad.

Ifall du skulle få problem någon månad med att betala hyran ska du genast kontakta din hyresvärd och tillsammans komma överens om en lösning. Om du inte betalar hyran har hyresvärden rätt att säga upp ditt hyreskontrakt, det vill säga du blir vräkt. Det kan vara svårt att få en hyresbostad i framtiden om du blivit vräkt, så var noga med att betala hyran i tid och sköta om bostaden.

Praktiska saker att fixa

Försäkring

Många hyresvärdar kräver att du har en hemförsäkring. Dessutom kan det ju vara bra för egen del med en försäkring om något skulle hända. Det finns många olika försäkringsbolag och det lönar sig att jämföra priser. Många försäkringsbolag har något som kallas ungdomsförsäkring, som för det mesta riktar sig till personer som är mellan 15 och 27 år. Ungdomsförsäkringen är ofta rätt förmånlig och innefattar person-, hem- och reseförsäkring.

Elavtal

Gör ett elavtal genast då du flyttar eller innan. Avtalet kan göras per telefon eller på Internet. Det är alltid det lokala elbolaget som äger nätet som ansvarar för eldistributionen, men du kan välja en annan energiproducent om du vill. Smidigast är ändå att välja det lokala bolaget. På webbsidan [sähkönhinta](http://www.sahkonhinta.fi) (<http://www.sahkonhinta.fi>) jämförs elpriser för olika elbolag i hela Finland. På webbsidan jämförs inte elpriserna på Åland.

Flyttanmälan

Då du flyttar hemifrån skall du göra en flyttanmälan till posten och/eller magistraten. Det här gör du på postens hemsidor (www.posti.fi). Logga in med dina nätbankskoder och följ instruktionerna. Flyttanmälan kan också göras per telefon, men inte om du flyttar

utomlands. Flyttanmälan kan göras tidigast en månad i förväg och bör göras senast en vecka efter flytten. Kom också ihåg att meddela husbolaget att du flyttat in, det finns ofta instruktioner i trappuppgången hur du gör det. Meddela också företag du använder dig av, så som telefonabonnemang och tidningar. Släktingar och vänner vill också gärna veta vart du flyttat.

Om du flyttar till en annan stad, till exempel på grund av studier, kan du ändå vara skriven i hemstaden. Det betyder bland annat att du, om du är över 18 år, röstar i hemstaden och betalar skatt enligt hemstadens inkomstskattesats (skatteprocent).

Nyinflyttad

Inspektera

Det är också viktigt att inspektera lägenheten då du flyttar in. Lägenheten bör vara städad. Granska också att inget är sönder. Särskilt i äldre hus kan det förekomma fuktskador. Tecken på fuktskador kan vara till exempel dålig luft, konstig lukt och fläckar på golv, tak eller väggar. Meddela hyresvärden om något är sönder eller annars på tok, annars är det du som står för kostnaderna. Om man hyr via en mäklarfirma brukar det ofta finnas en blankett man ska fylla i som handlar om lägenhetens skick. Det här görs för att hålla koll på om det sker ändringar under tiden hyresgästen bor där. Det här är en säkerhet både för hyresvärden och – gästen.

Stöd

Folkpensionsanstalten stöder ditt boende på olika sätt. Som studerande kan du ansöka om bostadstillägg, som en del av studiestödet. Det allmänna bostadsbidraget beviljas för hushåll med låg inkomst. Logga in med dina nätbankskoder och gör ansökningen via FPAs webbsidor. Besök FPAs sidor för mera information. Du kan också gå till närmaste FPAs kontor och höra dig för om stöden du har rätt att få.

<http://www.kela.fi/web/sv/boende>

Brandvarnare

Det finns bestämmelser över att det måste finnas brandvarnare i bostaden. Brandvarnare har räddat många liv och människor har dött på grund av att det inte har funnits en brandvarnare i bostaden eller att den inte fungerat. Kolla med jämna mellanrum att den funkar.

Boendekostnader

Till boendekostnaderna räknas förstås hyra, men utöver det finns det även andra kostnader som kan löna sig att hålla i tankarna.

”Plötsligt vara tvungen att köpa allt från wc-papper till smör var ju en smärre ekonomisk chock.” (Flicka, flyttade hemifrån som 18 åring)

Vatten

Vattenavgiften betalas oftast i samband med hyran och är en summa husbolaget kommit överens om. Summan multipliceras då med antalet boende i bostaden, om vattenavgiften till exempel är 20€ per person betyder det alltså att det kostar 40€ om två personer bor i bostaden. Eller så betalas vattnet enligt förbrukning.

Elektricitet

Elräkningen består av kostnaden för den förbrukade elen och distributionen. Ofta betalar man för elektriciteten på förhand och summan baserar sig på en uppskattning. Summan regleras med en årlig utjämningsfaktura som baserar sig på den faktiska förbrukningen som görs med en elmätare.

Bastu, golvvärme och gamla eller söndriga hushållsapparater drar mest el. Det kan löna sig att tänka på detta för att hålla kostnaderna så låga som möjligt.

Internet

I vissa husbolag ingår internet i hyran. Det här gäller speciellt studentbostäder. Om internet inte ingår i hyresavtalet måste man skaffa en egen anslutning från en operatör. Det finns olika möjligheter, så som bredband och bärbar anslutning (mökkula). Det lönar sig att jämföra priser.

Försäkring

Hemförsäkringar kostar, men är bra att ha. Om något skulle hända bostaden är det ändå billigare att betala självriskan för din försäkring än att du måste betala för reparationerna själv.

Övriga utgifter

Till ett hem behövs möbler, h u s h å l l s a p p a r a t e r , kärl, lakan och andra nödvändigheter, som också orsakar kostnader. Det kan löna sig att börja samla redan innan du flyttar. Fråga släktingar och vänner om de har något att bidra med till ditt nya hem. Besök loppmarknader regelbundet, där kan du verkligen fynda.

”Hur mycket det faktiskt kostar att äta och leva var en stor överraskning.” (Kille, flyttade hemifrån som 19 åring)

”Ringde min mamma efter första butiksbesöket och frågade: Är det faktiskt så här dyrt att köpa mat? och hon tyckte det lät billigt det jag köpt.” (Flicka, flyttade hemifrån som 19 åring)

Då du flyttat hemifrån och första gången går till butiken kan du bli lite chockad över hur dyrt det är att handla. Speciellt i början är det dyrt att handla då du måste skaffa en massa basgrejer.

Det går mera pengar åt till ”vardagslyx”, att äta ute, gå på kaffe eller köpa en tidning, än man tänker. Det här är inte direkt en boendekostnad, men är värt att ha i tankarna. Det här betyder alltså inte att du skall utesluta det, men det kan vara bra att vara medveten om det.

På internet finns det många sidor med ekonomitips. Besök Martha förbundets webbsida för tips hur du bland annat kan minska utgifter för kläder och hålla mat- och boendekostnader lägre.

<http://martha.webbhuset.fi/svenska/ekonomi/spartips>

Psykiska grejer

”Var rädd minst en månad före jag skulle flytta, samtidigt som jag såg framemot det mycket. Våldigt blandade känslor alltså.” (Flicka, flyttade hemifrån som 19 åring)

Blandade känslor

Då du flyttar hemifrån kan många olika känslor vakna till liv. Det kan vara otroligt skönt att äntligen få bestämma allt själv, frihet. Inga föräldrar som säger vad du skall göra och du får äta vad du vill, när du vill. Det kanske är roligt att få ta mera ansvar och vara vuxen. Och roligt att äntligen själv få skapa ett eget hem, bestämma hurdana gardiner det skall vara och var soffan skall stå.

Samtidigt som det känns väldigt befriande och roligt kan det också kännas tråkigt och svårt. Kanske du känner hemlängtan, oro och rädsla över att inte bo hemma längre. Det är vanligt att de här känslorna ändras och förekommer om vartannat. Det kan kännas som om dina känslor åker bergochdalbana, men det är bara naturligt i en ny situation.

”Jag minns att då jag flyttat hemifrån kände mig otroligt liten och ensam. Grät och var rädd. Trodde att jag nog är den enda som kände så. Jag pratade med min kompis som redan bott en tid själv och hon sade att de flesta nog gråter i början och känner sig hjälplösa, men det går om.” (Flicka, flyttade hemifrån som 19 åring)

Inte ensam

Även om det kan kännas som att du är den enda som stundvis känner dig otroligt vuxen och självständig, för att i nästa stund känna dig liten och ynkelig, så är du inte det. Det är väldigt vanligt. Att flytta hemifrån är en stor förändring, så det är klart att olika känslor kommer upp. Situationen ser förstås inte likadan ut för alla. Alla människor är olika och reagerar på olika sätt. Någon kanske tycker att det är hemskt hela tiden, medan en annan tycker att det är det bästa som någonsin har hänt. Hur som helst så finns det inget rätt eller fel sätt att reagera, men du är knappast ensam om din reaktion.

Om du känner dig väldigt borttappad och vill prata med någon kan du vända dig till hälsovårdscentralen eller studerandehälsan som hjälper dig.

”Skönt att stå på egna ben, slippa allt tjat hemifrån och få komma hem när man vill. Och så kan man nog ha lite hemlängtan också.” (Flicka, flyttade hemifrån som 20 åring)

Fritiden

Det kan kännas lite ensamt då du flyttar hemifrån, speciellt om du flyttar till en ny stad där du inte ännu känner någon.

”Inga föräldrar som säger vad man ska göra och ny stad var man ska hitta nya hobbyn etc. Hela strukturen föll ju samman i och med att det inte längre var föräldrarna som hade sista ansvaret eller som man kunde skylla på om man tyckte något var dåligt.”
(Flicka, flyttade hemifrån som 19 åring)

En vanlig orsak till att ungdomar flyttar hemifrån är att de fått studieplats på en annan ort. Då är det ju ganska naturligt att man skapar nya kontakter och lär känna människor och på så sätt känner sig delaktig i en gemenskap. Det är såklart inte en självklarhet och man måste ju också vara aktiv i början för att verkligen få nya kontakter, till exempel har många skolor olika studerandeföreningar du kan vara aktiv inom.

Om du flyttar av någon annan orsak än studier eller vill ha mera att göra på fritiden kan det löna sig att kolla stadens hemsidor vad det erbjuds för fritidssysselsättningar.

”Friheten och möjligheterna i en ny stad var större än förväntat, trots att jag besökte föräldrarna nästan varje veckoslut.” (Kille, flyttade hemifrån som 19 åring)

I de flesta städer finns det många aktiva idrottsföreningar som gärna vill ha nya medlemmar. Det finns ju också mycket annat än idrott man kan syssla med på fritiden. Många städer eller föreningar erbjuder olika konst-

och kulturevenemang. Håll koll på stadens hemsidor och även på sociala medier, där finns lättillgänglig information.

Medborgarinstitut finns också i de flesta städer och erbjuder olika kurser, allt från språkstudier och matlagning till IT och idrott.

”Det var inte så dramatiskt, för vi flyttade inom samma stad. Flickvännen orkade inte bo hemma mera och jag tänkte varför inte.”
(Kille, som flyttade hemifrån och ihop med sin flickvän som 20 åring)

